

ΕΚΗΒΟΛΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Κ. ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ 22, 54635,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Καινοτομώντας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΙΔΗ
εξειδίκευση στη γνώση

Εκηβόλος

Ετήσια έκδοση της
Ελληνικής Ακαδημίας
Φυσικής Αγωγής

Τεύχος 9, Απρίλιος 2012

Το περιοδικό διευθύνεται από
συντακτική επιτροπή

Υπεύθυνος σύνταξης:
Ευάγγελος Αμπανίδης

Συντακτική Επιτροπή:

Ε. Κιουμουρτζόγλου,
Ι. Θεοδωράκης,
Ε. Αλμπανίδης,
Γ. Τζέτζης, Θ. Κουρτέσης,
Β. Δέρρη,
Μ. Γούδας.

Υπεύθυνοι έκδοσης:

 ΕΚΗΒΟΛΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΙ

Κ. Μελενίκου 22, Θεσ/νίκη
τηλ. 2310248486
fax. 2310248478
www.xristodoulidi.gr
e-mail: info@xristodoulidi.gr

Διεύθυνση επικοινωνίας:

Εκηβόλος
Ετήσια έκδοση της Ε.Α.Φ.Α.
Κ. Μελενίκου 22,
Τ.Κ. 54635
e-mail: info@hape.gr

Επιτρέπεται κάθε αναδημοσί-
ευση, με υποχρέωση αναφοράς
του περιοδικού ως πηγής.

Κείμενα για δημοσίευση γί-
νονται δεκτά, εφόσον είναι
ενυπόγραφα και εγκρίνονται
από τη συντακτική επιτροπή.
Τα κείμενα δεν επιστρέφο-
νται.

περιεχόμενα

- Προοίμιο - Γιάννης Θεοδωράκης3

ΑΡΘΡΑ

- ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ-Σχολείο του 21ου αιώνα: Μια εκπαιδευτική πρόκληση σε χαλεπούς καιρούς! - Ανδρέας Γ. Αυγερινός4
- Η Φυσική Αγωγή στο ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Τι νέο εισάγει; - Βασιλική Δέρρη & Ανδρέας Γ. Αυγερινός6
- Η Φυσική Αγωγή που αξίζει να δώσουμε στα παιδιά μέσα στο σχολείο που αξίζει να δώσουμε στα παιδιά - Νικόλαος Διγγελίδης, Αθανάσιος Παπαϊωάννου8
- 2011-2014: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Το παιχνίδι ως μέσο περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, άθλησης και δράσης - Μ. Χατζημηχαήλ, Μ. Μιχαλοπούλου, Σ. Καινούργιου, Α. Καμπάς, & Ν. Κουφού10
- Π Ε Ρ Π Α Τ Α : Πειραματικό πρόγραμμα στους παιδικούς σταθμούς των Δήμων Καβάλας-Κομοτηνής - Αντώνης Καμπάς13
- Η αναζήτηση της καινοτομίας μέσα από το παρελθόν μας - Αλέξης Λύρας16
- Καινοτομώντας... την περίοδο της κρίσης -Ευάγγελος Αλμπανίδης19

ΒΗΜΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

- Η συμβολή της Φυσικής Αγωγής στην αυτοπραγμάτωση του ατόμου- Κωνσταντίνος Μπουζιώτας23

ΠΡΟΣΩΠΑ:

- Συνέντευξη με Δικαία Χατζηευσταθίου25

Η ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

- Η προσέγγιση της πολιτισμικής ετερότητας για μαθητές/τριες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης μέσα από το μάθημα της Φυσικής Αγωγής -Ηρακλής Κέλλης28
- Η αποτελεσματικότητα των Νέων Τεχνολογιών στην επιμόρφωση καθηγητών Φυσικής Αγωγής - Μαρία Μαχαιρίδου29
- Στιλ διδασκαλίας και μεταγνωστικές δεξιότητες - Αθανασία Χατζηπαντελή31

Θέλετε να παίρνετε δωρεάν τον Εκηβόλο σπίτι σας; Αν είστε καθηγητής ή καθηγήτρια φυσικής αγωγής, επισκεφθείτε το δικτυακό τόπο της ΕΑΦΑ www.hape.gr και γραφείτε δωρεάν συνδρομητής.

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ-Σχολείο του 21ου αιώνα: Μια εκπαιδευτική πρόκληση σε χαλεπούς καιρούς!

Ανδρέας Γ. Αυγερινός, Λέκτορας, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ

Τα σχολικά Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) είναι κατά κανόνα αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων και ιδεολογικών ζυμώσεων διότι μέσα απ' αυτά γίνεται μια συστηματική προσπάθεια καθορισμού της ταυτότητας των αυριανών πολιτών. Τα ΠΣ επειδή διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στη μελλοντική δυναμική κάθε χώρας, δεν είναι στατικά, αλλά επαναπροσδιορίζονται όταν συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι όπως για παράδειγμα όταν γίνονται αλλαγές στις κοινωνικές ή πολιτικές συνθήκες, όταν έχει συσσωρευτεί νέα γνώση, όταν έχουν διαπιστωθεί αδυναμίες και κενά στα προηγούμενα προγράμματα κ.ά. Μετά από μία δεκαετία σχεδόν, το ΥΠΔΒΜΘ στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ - Σχολείο 21ου αιώνα», δημιούργησε νέα ΠΣ τα οποία ήδη εφαρμόζονται πιλοτικά σε επιλεγμένα σχολεία, με στόχο την αναβάθμιση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Σ' αυτό το τεύχος του ΕΚΗΒΟΛΟΥ παρουσιάζονται τρία άρθρα, μέσα από τα οποία ο αναγνώστης θα αποκτήσει μια σφαιρική εικόνα της φιλοσοφίας και των αρχών που διέπουν: (α) γενικά τα ΠΣ του ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, και (β) ειδικά το ΠΣ για τη Φυσική Αγωγή. Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να παρουσιάσει σε αδρές γραμμές την πορεία ανάπτυξης, τις αρχές και τα χαρακτηριστικά των νέων ΠΣ του ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

Πως φτάσαμε στο νέο ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ - Χαρακτηριστικά και καινοτομίες του νέου ΠΣ

Μέχρι σήμερα, την ευθύνη εκπόνησης των σχολικών ΠΣ στη χώρα μας είχε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, μέσω του οποίου ουσιαστικά υλοποιούνταν οι επιλογές της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Πριν δύο χρόνια περίπου το ΥΠΔΒΜΘ αποφάσισε την αλλαγή των ΠΣ της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, αυτή τη φορά η διαδικασία προέβλεπε τη συνεργασία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου με πανεπιστημιακούς δασκάλους από Πανεπιστήμια της χώρας μας. Έτσι δημιουργήθηκε μια αρχική ομάδα στρατηγικού σχεδιασμού από ένδεκα (11) εμπειρογνώμονες που προέρχονταν από διαφορετικά γνωστικά πεδία, με σκοπό την οργάνωση μιας συντεταγμένης προσπάθειας για την εκπόνηση ενός ενιαίου εθνικού ΠΣ. Αρμοδιότητα και υποχρέωση αυτής της ομάδας ήταν να συμφωνήσει εξ αρχής για: (α) τα γνωστικά πεδία που θα περιλαμβάνει το νέο Σχολικό ΠΣ, (β) τον τρόπο και το χρονικό πλαίσιο οργάνωσης αυτών των πεδίων, (γ) τους γενικότερους σκοπούς και τις αξίες που πρέπει να εξυπηρετεί η σχολική εκπαίδευση στη χώρα μας ώστε αυτοί να χτίζονται μ' έναν ενιαίο και συστηματικό τρόπο από το νηπιαγωγείο ως το Λύκειο, και (δ) τον προσδιορισμό των μαθησιακών στόχων κατά γνωστικό πεδίο με σαφή και λιτό τρόπο ώστε να είναι διαχρονικά εφικτή η αξιόπιστη και έγκυρη αποτίμησή τους.

Η αρχική ομάδα των εμπειρογνωμόνων για τη δημιουργία του Εθνικού Σχολικού ΠΣ συνυπολόγισε τις βασικές κοινωνικο-πολιτισμικές αλλαγές που έχουν συντελεστεί τα τελευταία χρόνια και αφορούν: 1) στη μορφή και στα χαρακτηριστικά της οικονομίας, 2) στις δυνατότητες της τεχνολογίας στην

επικοινωνία και στη μεταφορά των πληροφοριών, 3) στην πολιτισμική σύνθεση της κοινωνίας μας, και 4) στην αποστολή της εκπαίδευσης και στην οργάνωση του εκπαιδευτικού χώρου, συνυπολογίζοντας την τρέχουσα επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται γύρω από το «μέλλον του σχολείου», την «τάξη του μέλλοντος», τον «εκπαιδευμένο μαθητή» κ.ά. Έτσι δημιουργήθηκε με ευθύνη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου το νέο ΠΣ που ήδη εφαρμόζεται πιλοτικά σε 188 σχολικές μονάδες (21 νηπιαγωγεία, 99 δημοτικά, 68 γυμνάσια).

Ποια είναι όμως τα κύρια χαρακτηριστικά του ΠΣ του ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, που το διαφοροποιούν από τα προηγούμενα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.);

1. Βασικό σχεδιαστικό χαρακτηριστικό του νέου σχολικού ΠΣ είναι η μεταστροφή από το μοντέλο του περιεχομένου που είχε υιοθετηθεί τις τελευταίες δεκαετίες, σ' ένα στοχοκεντρικό μοντέλο. Το στοχοκεντρικό μοντέλο εκφράζει κυρίως τη σύγχρονη εκπαιδευτική τάση των δυτικών χωρών στην οποία η εκπαίδευση βασίζεται όλο και περισσότερο σε μετρήσιμα κριτήρια. Μέχρι πρόσφατα η ανάπτυξη των Α.Π.Σ. ξεκινούσε από τον προσδιορισμό του κατάλληλου περιεχομένου το οποίο έπρεπε να διδαχθεί μέσα από αυτοτελή γνωστικά αντικείμενα, τα μαθήματα (π.χ. μαθηματικά, γλώσσα, ιστορία, φυσική αγωγή κ.ά.). Στη συνέχεια, για κάθε ξεχωριστό μάθημα ορίζονταν οι σκοποί, οι επιμέρους διδακτικοί στόχοι και η διδακτέα ύλη με τη μορφή διδακτικών ενοτήτων που έχουν εσωτερική συνέχεια και αλληλουχία. Στο νέο ΠΣ ακολουθείται η αντίστροφη προσέγγιση, όπου προηγείται ο προσδιορισμός των εκπαιδευτικών στόχων και στη συνέχεια επιλέγονται τα περιεχόμενα και οι διδακτικές προσεγγίσεις. Σημαντικό χαρακτηριστικό αποτελεί το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί στόχοι προσδιορίζονται με τη μορφή παρατηρήσιμων συμπεριφορών και προσδοκώμενων αποτελεσμάτων, που μπορούν να αποτιμηθούν με μετρήσιμα κριτήρια. Στο νέο ΠΣ για πρώτη φορά προσδιορίζεται το ΤΙ αναμένεται να μάθει ο μαθητής, ΠΟΙΑ είναι τα κριτήρια ποιότητας της μάθησης και αφομοίωσης της νέας γνώσης και ΠΟΙΟ επίπεδο απόδοσης είναι αποδεκτό ώστε να θεωρείται ότι ο στόχος επιτεύχθηκε. Ουσιαστικά δηλαδή πρόκειται για τις γνωσιακές λειτουργίες, αξίες και δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές μέσω των διδακτικών περιεχομένων, για να επιτύχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε διάφορα στάδια φοίτησής τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση, ώστε να ετοιμαστούν για τις προκλήσεις της ζωής μετά το σχολείο. Έτσι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές καθοδηγούνται

στο να κατανοήσουν Τι επιδιώκουν και Τι πρέπει να κατακτήσουν ως αποτέλεσμα της εμπλοκής τους με το διδακτικό περιεχόμενο.

2. Το ΠΣ του Νέου Σχολείου οργανώθηκε όχι γύρω από μαθήματα αλλά γύρω από γνωστικά πεδία, στα οποία εντάχθηκαν ομοειδή μαθήματα. Τα πεδία είναι οκτώ (8) ήτοι, η Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, οι Ξένες Γλώσσες, τα Μαθηματικά, οι Φυσικές Επιστήμες, οι Σπουδές του Ανθρώπου και της Κοινωνίας, ο Πολιτισμός και η Τέχνη, οι Τεχνολογίες Επικοινωνίας και Πληροφορίας και η Σχολική και Κοινωνική Ζωή. Η Φυσική Αγωγή εντάχθηκε στο πεδίο της Σχολικής και Κοινωνικής Ζωής, μαζί με το νέο αντικείμενο της Σχολικής Κοινωνικής Ζωής και τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Παράλληλα εντάσσεται συστηματικά στη μαθησιακή διαδικασία η εμπλοκή των μαθητών σε βιωματικές δράσεις και σε συνθετικές δημιουργικές εργασίες (project). Αναλυτικά τα επιμέρους μαθήματα κάθε γνωστικού πεδίου μπορεί κάποιος να τα εντοπίσει στην ιστοσελίδα του ΥΠΔΒΜΘ (<http://digitalschool.minedu.gov.gr/>, ΝΕΑ Πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών).

3. Το νέο ΠΣ σε όλο το εύρος εφαρμογής του διέπεται από ενιαίες αρχές που αφορούν στη μύηση των μαθητών σε ερευνητικές τεχνικές, στην κατανόηση βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων, στην ομαδική εργασία και στη σύνδεση του σχολείου με τη ζωή εκτός σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί είναι ερευνητές δράσης, που συλλέγουν πληροφορίες σχετικά με την απόδοση των μαθητών και συνεχώς αναβαθμίζουν και ανασχεδιάζουν τους διδακτικούς στόχους και το περιεχόμενο.

4. Το νέο ΠΣ εισάγει τη λογική της χρήσης των πολλαπλών διδακτικών μέσων και υλικών (αποσπάσματα σχολικών εγχειριδίων, υλικά από το ψηφιακό σχολείο, έγκυρες πηγές από το διαδίκτυο, κ.ά), ενώ παρέχει στον εκπαιδευτικό ένα πλήθος από ενδεικτικές διδακτικές δραστηριότητες ανά διδακτική ενότητα, αφήνοντας ωστόσο στον ίδιο σημαντικά περιθώρια πρωτοβουλίας και αυτοσχεδιασμού.

5. Το νέο ΠΣ χαρακτηρίζεται από μαθησιακή συνέχεια ανά γνωστικό αντικείμενο σε όλη τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, αποφεύγοντας την αποσπασματικότητα, την ασυνέχεια και τις επικαλύψεις του παρελθόντος.

6. Στο νέο ΠΣ ο μαθητής είναι στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας για αυτό και η διδασκαλία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις αρχές της διερευνητικής μάθησης. Αυτό επιδιώκεται κύρια με δύο τρόπους, ήτοι: α) ενσωματώνοντας τη διαδικασία της ερευνητικής εργασίας οριζόντια σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα, αλλά και ως ειδική ζώνη του προγράμματος υπό τον τίτλο «Βιωματικές Δράσεις-Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες», και β) δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργό εμπλοκή του μαθητή με απόκτηση της γνώσης με συγκεκριμένους τρόπους εργασίας σε κάθε γνωστικό πεδίο, όπως για παράδειγμα την πειραματική εργασία στις Φυσικές Επιστήμες, την αναζήτηση πηγών και τεκμηρίων στις Κοινωνικές Επιστήμες κ.ά.

7. Το νέο ΠΣ είναι πιο «εύπλαστο» και ευέλικτο από τα προηγούμενα και μπορεί να έχει σημαντικές προεκτάσεις στην εκπαιδευτική πράξη. Στο νέο ΠΣ διευρύνεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως σχεδιαστή του εκπαιδευτικού έργου και συνδιαμορφωτή του περιβάλλοντος μάθησης και των εκπαιδευτικών υλικών. Ο εκπαιδευτικός έχει μεγάλα περιθώρια πρωτοβουλίας στην επιλογή των διδακτικών περιεχομένων και στην προσαρμογή των στόχων στα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε τάξης. Η πρωτοβουλία αυτή αφορά τόσο τις πρακτικές που θα υιοθετήσει για την επίτευξη των στόχων όσο και στα διδακτικά περιεχόμενα και διδακτικά μέσα που θα χρησιμοποιήσει ο ίδιος και οι μαθητές του.

Για κάθε μαθησιακό πεδίο έχουν ήδη δημιουργηθεί το Πρόγραμμα Σπουδών και ο αντίστοιχος Οδηγός Σπουδών (ΟΣ). Το ΠΣ βοηθά τον εκπαιδευτικό να απαντήσει με ακρίβεια στο ερώτημα «ΠΟΥ θέλουμε να πάμε τον μαθητή», και διαπραγματεύεται ζητήματα

που σχετίζονται με τη φιλοσοφία, τις διαστάσεις, τους διδακτικούς στόχους και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα μάθησης του συγκεκριμένου πεδίου. Παράλληλα, στον ΟΣ προτείνονται στον εκπαιδευτικό ενδεικτικές ιδέες για δραστηριότητες που θα ήταν χρήσιμο να εμπλέξει τους μαθητές καθώς και μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία τους.

Ο ΟΣ λειτουργεί συμπληρωματικά στο ΠΣ και απαντά στο ερώτημα «ΠΩΣ θα πάμε το μαθητή εκεί που σχεδιάσαμε». Ο ΟΣ διαπραγματεύεται ζητήματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό, τη διδασκαλία, την αξιολόγηση και τα περιεχόμενα κάθε πεδίου και περιλαμβάνει: (α) Ερμηνευτικές/ καθοδηγητικές οδηγίες στο Πρόγραμμα Σπουδών κάθε μαθησιακού πεδίου, και (β) Το ενδεικτικό πλαίσιο στο οποίο θα πρέπει να κινηθούν οι διδάσκοντες ώστε να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις καινοτομίες που εισάγονται στο ΠΣ, ακολουθώντας τις προτεινόμενες μαθησιακές προσεγγίσεις, τις διδακτικές πρακτικές και τεχνικές ώστε να ανταποκριθούν στις αρχές του «Νέου Σχολείου».

Αντί επιλόγου – Τι πρέπει να συμβεί για να επιτύχει το Νέο Σχολείο;

Τα νέα ΠΣ δημιουργήθηκαν με σκοπό να αναβαθμίσουν την εκπαίδευση των μαθητών της χώρας μας και να συμβάλλουν στη δημιουργία του αυριανού πολίτη, που θα έχει τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τη συμπεριφορά που απαιτείται για να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις του 21ου αιώνα. Ωστόσο, τα νέα ΠΣ αποτελούν ουσιαστικά «ασκήσεις επί χάρτου», και όσο δεν υπάρχουν ερευνητικά δεδομένα που να τεκμηριώνουν την αποτελεσματικότητά τους, οι προδιαγραφές του Τι πρέπει να μάθουν οι μαθητές, ΠΟΤΕ και ΠΟΙΑ απόδοση πρέπει να θεωρείται επαρκής, θα κινούνται μεταξύ ευχολογίου και αυθαιρεσίας. Σίγουρα είναι σημαντική η προσπάθεια της δημιουργίας τους. Ουσιαστική όμως αναβάθμιση της παιδείας δεν μπορεί να γίνει αλλάζοντας μόνο τα ΠΣ. Παράλληλα πρέπει να γίνουν αναβαθμίσεις στην ποιότητα των σχολικών μονάδων, στη μόρφωση και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και στο θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με τη λειτουργία της εκπαίδευσης, ώστε να επιτρέπει μια κάποια ευελιξία και αποκέντρωση του συστήματος.

Σε ποιο βαθμό θα μπορούν τα νέα ΠΣ να λειτουργήσουν ως πραγματικά ανοικτά και ευέλικτα προγράμματα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο καλά θα προετοιμαστούν οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι παραμένουν οι βασικοί συντελεστές κάθε εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Κάθε διδάσκων θα πρέπει να πιστέψει στην αξία τους, να αισθανθεί ότι μπορεί να το διαχειριστεί και να έχει τις δεξιότητες, ώστε οι κατευθυντήριες γραμμές των Οδηγών Σπουδών να μεταφερθούν με επιτυχία σε συνθήκες τάξης. Η επιτυχία (ή η αποτυχία) του ΠΣ εξαρτάται κυρίως από τη διάθεση των εκπαιδευτικών και των στελεχών της εκπαίδευσης για αλλαγή νοοτροπίας, τη νηργατικότητα και την προσπάθειά τους! Ο διδάσκων θα γίνει αποτελεσματικότερος αν καθοδηγείται, υποστηρίζεται συστηματικά και αξιολογείται για την ποιότητα του έργου του. Συνεπώς, πρέπει άμεσα να αναβαθμιστεί ο υπάρχων μηχανισμός υποστήριξης του διδακτικού έργου και να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες. Οι επόμενες ενέργειες από το Υπουργείο, αλλά και από κάθε σχολική μονάδα, είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της αλλαγής. Η διαρκής και ευέλικτη επιμόρφωση, η υποστήριξη του διδάσκοντα στην πράξη στο περιβάλλον του σχολείου, η διαρκής προσπάθεια για αυτομόρφωση, η δια-δικτυακή αλληλεπιδραστική υποστήριξη, η αξιολόγηση του διδακτικού έργου είναι ενδεικτικές μόνο ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση. Ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχία του ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ θα διαδραματίζουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι και οι Διευθυντές των σχολείων, οι οποίοι θα πρέπει να ανταπεξέλθουν με επάρκεια σ' ένα σύνθετο έργο υποστήριξης, ελέγχου, καθοδήγησης και επιμόρφωσης.